

Nacionalinė sveikatos taryba
Nevyriausybinių organizacijų koalicija „Galiu gyventi“
Narkotikų kontrolės departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Konferencijos „Narkomanija, ŽIV/AIDS: problemos ir pagrįsti sprendimai“

REZOLIUCIJA

2004 m. gegužės 13 d.
Vilnius

Narkomanijos ir ŽIV/AIDS problemos yra tarpiai susijusios. Konferencijos „Narkomanija, ŽIV/AIDS: problemos ir pagrįsti sprendimai“ dalyviai - valstybės ir savivaldos institucijų, nevyriausybinių organizacijų atstovai – aptarė nuo narkotikų priklausomų ir su ŽIV/AIDS gyvenančių žmonių socialinės atskirties mažinimo perspektyvas plėtojant savivaldos ir valstybės, nevyriausybinių bei privačių institucijų paslaugas sveikatos, socialinėje ir švietimo srityse. Konferencijoje atskleisti integruotos ir kompleksinės narkomanijos prevencijos politikos kūrimo valstybiniame ir vietos sektoriuje ypatumai, pateiktos Jungtinių Tautų nuostatos, Europos Sąjungos ir kitų šalių praktikos pavyzdžiai sprendžiant narkomanijos problemas bei gydant narkotikų vartotojus nuo ŽIV/AIDS. Aptarti teisinio narkomanijos ir ŽIV/AIDS prevencijos ir kontrolės reguliavimo klausimai, atskleista krikščioniškosios žinios reikšmė priklausomybių prevencijai, glaudesnio socialinio, sveikatos, švietimo, regioninės politikos ir kitų sektorių tarpžinybinio bendradarbiavimo būtinybė, bendruomenės vaidmuo socialinei sanglaudai.

Konferencijos dalyviai atkreipė valdžios ir valdymo institucijų dėmesį į pagrindinius Lietuvos socialinius ekonominius narkomanijos atsiradimo ir plitimo veiksnius. Pripažinta, kad mūsų visuomenėje vis dar egzistuoja socialinės atskirties grupės, kartais stebima narkotikus vartojančių ir su ŽIV/AIDS gyvenančių žmonių stigmatizacija ir diskriminacija. Dėl diskriminuojamo ir stigmatizuojamo visuomenės požiūrio bei užsitęsios sveikatos sistemos reformos nepakankamai rūpinamasi narkotikus vartojančiais ir su ŽIV/AIDS liga gyvenančiais žmonėmis, neužtikrinamos reikiamos socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugos vaikams ir jaunimui.

Lietuvoje priimti pagrindiniai narkotikų kontrolę ir narkomanijos prevenciją bei su tuo susijusių paslaugų teikimą reglamentuojantys teisės aktai, tačiau kai kurie iš jų neatitinka realaus šių dienų poreikio. Būtina tobulinti valstybinių programų valdymą, užtikrinti jų realų finansavimą ir veiklos planavimą. Būtina užtikrinti aktyvų savivaldybių dalyvavimą įgyvendinant Nacionalinę narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programą, siekti akivaizdžių, veiksmingų ir efektyvių rezultatų vietos bendruomenei, garantuoti jaunimui palankios socialinės politikos vykdymą.

Vykdoma narkotikų kontrolės politika ir prevencinės priemonės turi būti pagrįstos moksliai, ekonomiškai vertinant realią situaciją. Lietuvoje iki šiol nevykdomi išsamūs moksliniai tyrimai, skirti narkomanijos ir ŽIV/AIDS problemai, apimantys visas rizikos grupes. Reikėtų peržiūrėti ir specialistų – vadybininkų, gydytojų, slaugytojų, pedagogų, socialinių darbuotojų, teisės saugos pareigūnų - rengimo bei tęstinio mokymo programas.

Konferencija siūlo:

1. tobulinti nacionalinę teisinę bazę, reglamentuojančią narkotikus vartojančių pacientų teises ir labiau akcentuoti savalaikės pagalbos ir kokybiškų paslaugų teikimą. Šalinti teisės aktų nuostatas, sudarančias prielaidas diskriminacijai, ribojančias paslaugų prieinamumą ir žalos mažinimo priemonių taikymą;
2. siekti, kad Nacionalinėje narkomanijos prevencijos ir kontrolės 2004–2008 m. programoje ir Valstybinėje ŽIV/AIDS profilaktikos ir kontrolės 2003–2008 metų programoje numatytos priemonės, padedančios narkotikų vartotojams gauti sveikatos ir socialines paslaugas, įskaitant ir „žemo slenksčio“ programas, būtų plėtojamos ir apmokamos iš Privalomojo sveikatos

draudimo fondo ar valstybės biudžeto lėšų ir būtų realiai įgyvendinamos savivaldybių lygmenyje;

3. telkti partnerius ir finansinius išteklius ŽIV/AIDS ligai gydyti, plėtoti plačią vyriausybės, pilietinės visuomenės, privataus sektoriaus koaliciją, mobilizuoti nacionalinius ir tarptautinius išteklius. Integruoti tarpžinybines prevencijos ir priežiūros programas;

4. prevencinėse programose vaikams ir jaunimui akcentuoti visas priklausomybės formas: alkoholio, tabako ir narkotikų vartojimą, ypatingą dėmesį skirti darbui su šeimomis. Sugriežtinti nelegalios narkotikų prekybos ir platinimo kontrolę ugdymo įstaigose bei jaunimo pasilinksminimo vietose ir esant reikalui peržiūrėti teisinę bazę;

5. spartinti paslaugų decentralizaciją priklausantiems nuo narkotikų asmenims ir su ŽIV/AIDS gyvenantiems žmonėms, užtikrinti pirminės sveikatos priežiūros centrų, psichikos sveikatos centrų, slaugos ir globos institucijų tarpusavio ryšius ir jų veiklos perimamumą, steigti ir stiprinti paliatyvios ir ambulatorinės slaugos bei globos institucijas, plėtoti konsultavimą ir savanorišką testavimą. Efektyviau panaudoti sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų infrastruktūrą, nevyriausybinių sektorių, vykdant prevenciją, diegiant „žemo slenksčio“ programas pažeidžiamosioms grupėms. Ypatingą dėmesį skirti vaikams ir jaunimui;

6. skatinti priklausomų nuo narkotikų asmenų ir turinčių ŽIV/AIDS savitarpio pagalbos grupių steigimąsi ir jų dalyvavimą planuojant, teikiant ir vertinant paslaugas;

7. rengti ir įgyvendinti profesinio tobulinimo kursus, perkvalifikavimo, mokymo programas įvairių specialybių darbuotojams, dirbantiems narkomanijos prevencijos ir narkotikų kontrolės bei ŽIV/AIDS srityje. Siekiant pagerinti specialistų žinias apie priklausomybes nuo psichoaktyvių medžiagų, ŽIV/AIDS ir su tuo susijusias problemas, parengti ir įgyvendinti sveikatos priežiūros specialistų, socialinių darbuotojų, pedagogų, psichologų mokymo programas;

8. siekiant mokslinio įvertinimo ir prognozių, plėtoti mokslinius tyrimus narkotikų vartojimo ir ŽIV/AIDS srityse, remiantis tarptautine patirtimi;

9. taikyti alternatyvias laisvės atėmimui poveikio priemones (gydymo, socialinės bei psichologinės reabilitacijos ir integracijos programas) už nesunkius nusikaltimus, susijusius su priklausomybe nuo narkotikų, kadangi priklausomų nuo narkotikų asmenų sveikatos priežiūra ir reabilitacija yra veiksmingesnė;

10. diegti įkalinimo įstaigose reabilitacijos programas narkotikus vartojantiems asmenims. Gerinti bendras įkalinimo įstaigų sąlygas, kalinamųjų ir nuteistųjų užimtumą, sparčiau diegti psichologinės, užkrečiamųjų ligų prevencines bei socialinės reabilitacijos programas. Vykdyti išėjusiųjų iš įkalinimo įstaigų socialinės reintegracijos programas. Rengti medikus, socialinius darbuotojus, psichologus, policijos darbuotojus ir pedagogus darbui su asmenimis, išėjusiais iš įkalinimo įstaigų.

Konferencijos organizatoriai įsipareigoja inicijuoti rezoliucijos įgyvendinimą bei nuolat informuoti visuomenę apie nuveiktus darbus.

Nacionalinės sveikatos tarybos
pirmininkas

Juozas Pundzius

Nevyriausybinių organizacijų koalicijos
„Galiu gyventi“ tarybos pirmininkė

Virginija Ambrazevičienė

Narkotikų kontrolės departamento
prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
direktorė

Audronė Astrauskienė

